

De urgentie van de zib-transitie:

‘Samenwerking binnen zib-transitie moet hergebruik zorginformatie aanjagen’

Een patiënt die iedere keer opnieuw dezelfde informatie moet verstrekken. Zorgverleners die deze cruciale informatie vervolgens niet met elkaar kunnen delen. Een arts die vele uren kwijt is aan administratie of een specialist die tijdens een consult van zeven minuten zijn informatie moet opslaan in een veelvoud van toepassingen. Dat kan anders, dat móet anders. Zibs, zorginformatiebouwen, kunnen dat mogelijk maken. Maar hoe maken we die zibs nou écht gemeengoed en werkend in het brede zorgdomein? Zorgverleners en patiënten zouden niets moeten merken van zibs. Zib-compliance is een noodzakelijke randvoorwaarde om tot daadwerkelijk hergebruik van zorginformatie te komen. Daarom werkt Nictiz binnen de zib-transitie samen met veel partijen: om de knelpunten in het ontwikkelen en gebruiken van zibs aan te pakken en zo een beter en breder gebruik van zibs te bewerkstelligen. We praten hierover met Wouter de Haan, manager Stelselbeheer bij Nictiz.

& DOOR JOOST WAKKA

De afgelopen jaren is er al veel moeite gedaan om hergebruik van informatie op basis van zibs in Nederland in de praktijk werkend te krijgen. Onder andere met diverse (landelijke) programma's en het traject van de Wegiz, de Wet elektronische gegevensuitwisseling in de zorg.

In de praktijk blijkt echter dat daadwerkelijk hergebruik van informatie ingewikkeld is en nog achterblijft bij de verwachtingen. Daarvoor zijn diverse oorzaken, die te maken hebben met

hoe zibs worden ontwikkeld en hoe deze in de praktijk worden toegepast.

De zib-transitie pakt die oorzaken aan, vertelt Wouter de Haan. “Omdat veel verschillende partijen moeten werken met zibs is dat niet een eenvoudige opgave. Het is een taai proces dat hoort bij de complexe standaardiseringsopgave in zo'n groot en veelkleurig domein als het gezondheidsinformatiestelsel. Het vraagt om samen zoeken naar oplossingen die werken.”

Brede community

Het ministerie van VWS is opdrachtgever van

de zib-transitie. Zij is houder van het stelsel van standaarden op het gebied van gezondheidsinformatie. Nictiz, als beheerder van het stelsel van standaarden, is opdrachtnemer.

Met diverse partijen VWS en Nictiz samen aan de verbetering van de zib-compliance. Een vraagstuk dat niemand alleen kan oplossen: daarom faciliteert Nictiz een community van zorgverleners, leveranciers en veldpartijen om samen de knelpunten aan te pakken.

Het doel van de zib-transitie is het verbeteren van de ontwikkeling, toepassing en gebruik van

zibs, zodat zinvol hergebruik van informatie in de zorg groeit. Kwantitatief én kwalitatief. Alle aspecten die relevant zijn om die verbetering te bewerkstelligen (techniek, registratie en gebruik) worden meegenomen. De zib-transitie is een meerjarentraject dat uitgaat van vijf centrale thema's:

- Het dichten van de kloof tussen ontwikkeling en gebruik in de praktijk door herhalend ontwikkelen en toepassen.
- Het gebruik bevorderen van zibs in de praktijk door compliancebeleid.
- Het verbeteren van de implementeerbaarheid in systemen door meer samenhangend modelleren en sterkere ontwerp patronen.
- Een meer consistent gebruik van zibs in informatiestandaarden en templates voor gegevensuitwisseling.
- Een eenduidig gebruik van termen en codes op landelijke schaal.

Architectuur

Deze thema's benadert men steeds vanuit het perspectief van de leveranciers en de gebruikers en vanuit samenhangende architectuur. Dat laatste is belangrijk, aldus De Haan: “Bij het ontwikkelen van de zibs is het van groot belang dat we deze afstemmen op bestaande internationale standaarden, zoals openEHR en FHIR. Met de zib-transitie willen we zibs beter verbinden met die internationale standaarden. Dat draagt bij aan een beter architectuurfundament voor zibs.”

Het resultaat van goede architectuur is dat de informatiebehoefte vanuit de zorg wordt vertaald naar gebruiksvriendelijke systemen en daadwerkelijke databeschikbaarheid in zowel het primaire als het secundaire proces. Zibs zijn de verbinding tussen de informatiebehoefte enerzijds en de technische toepassing ervan in systemen anderzijds. Daarom werkt men binnen de zib-transitie aan de onderlinge consistentie van zibs, herbruikbaarheid en relaties tussen de zibs. Ook worden zorgverleners ondersteund bij het formuleren van hun informatiebehoefte en wensen ten aanzien van gebruikersvriendelijkheid van systemen, onder andere in het kader van registratie.

Brede urgentie

De urgentie dat het anders moet, wordt breed

STANDAARDEN

gevoeld, weet De Haan. “Het oplossen van de knelpunten doen we dan ook vooral door interactie te laten plaatsvinden tussen medische werkelijkheid en technische mogelijkheden.

pakken. Sommige oplossingen zijn nu al bruikbaar, andere vragen meer tijd. De gereedschapskist stelt instrumenten beschikbaar om zibs preciezer in te zetten: met minder speelruimte

HET DOEL VAN DE ZIB-TRANSITIE IS HET VERBETEREN VAN TOEPASSING EN GEBRUIK VAN ZIBS

Eén van de instrumenten die daarbij helpt, zijn living labs. Daarbij zetten we zoals dat heet *the whole system in the room* en werken we samen aan oplossingen. Met drie werkgroepen (zorg, architectuur en softwareleveranciers) werken we één dagdeel samen aan één issue in de zorg.”

De eerste pilot van het living lab was in juni 2023, met als onderwerp 'het uitwisselen van klachten en diagnoses van een patiënt (de zib 'Probleem') tussen huisarts en medisch specialist. Daarbij keek men naar wat goed gaat en wat beter kan. Bijvoorbeeld dat er nog veel wordt overgetypt uit brieven en die data niet optimaal kan worden hergebruikt. Men besprak wat dit betekent voor de huidige en toekomstige situatie en wat nodig is om het op te lossen. De verwachting is dat er in de toekomst nog een of meerdere living labs plaatsvinden. Houd daarvoor de website van Nictiz in de gaten.

Nictiz organiseert ook werkbijeenkomsten. Daarin komen alle deelnemers bij elkaar om samen te werken aan verschillende onderwerpen. De Haan hierover: “De bijeenkomsten hebben terugkerende basisthema's. Daarin gaan we langs de eerdergenoemde perspectieven: gebruik, bouw en architectuur. De activiteiten in de werkgroepen versterken elkaar en worden op elkaar afgestemd. Het belangrijkste uitgangspunt om tot een goede zib-transitie te komen, is focus op de dingen die we doen: less is more, niet alles tegelijk. En vooral samendoen, want dan kom je ook verder.”

“Met de zogenaamde gereedschapskist werken we aan een reeks van handreikingen en oplossingen om knelpunten in zib-compliance aan te

in de toepassing, betere instructie hoe de zib goed in te zetten en hulpmiddelen om backward en forward compatibility te ondersteunen bij de publicatie van een nieuwe release van zibs.”

Bestuurlijk draagvlak helpt

De Haan hoopt dat ook bestuurders in het brede zorgdomein hun support willen inzetten voor de zib-transitie: “Het lijkt een technisch vraagstuk, maar dat is het maar ten dele. Juist de aansluiting tussen techniek en zorgpraktijk in dit standaardiseringsproces is de grote opgave en vraagt inzet en uithoudingsvermogen van alle betrokkenen. Bestuurlijke steun is daarbij dringend nodig.”

“We gaan samen door dit proces heen”: zo karakteriseert De Haan de zib-transitie. In dat proces is het goed om kritisch te zijn naar elkaar. Om de dialoog en de confrontatie met elkaar aan te gaan. “Het is een complex vraagstuk, dat lange adem vraagt en dat niemand alleen kan oplossen. Het is daarom goed kleine en grote verbeteringen zichtbaar te maken. En wat iedereen daaraan bij heeft gedragen.” ■

Meer weten over de zib-transitie, de bijeenkomsten en het living lab? Kijk dan hier:

CV

Wouter de Haan is manager Stelselbeheer bij Nictiz.

Nictiz is lid van de ICT&health Innovation Partner Group.

Nictiz